

הכנסת ספר-תורה מתירים גם בתופים ובמחולות, כנהוג⁴³.
 תספורת: על-פי הארזי⁴⁴, אין מסתפרים, גם בעלי ברית, ואפילו בל"ג בעומר, עד ערב שבועות. נהוג לחנך לזה גם את הקטנים⁴⁵.
 תספורת מצווה לבני שלוש: מי שיום-הולדתם חל על ל"ג בעומר – יעשה בל"ג בעומר⁴⁶ (ואם אפשר – במירון), ומי שנולדו אחריו – בערב חג השבועות, אבל אין להקדים לל"ג בעומר, לפני מלאות שלוש שנים⁴⁷.
 אם הגיע הילד לגיל זה לפני הפסח, אין לדחות התספורת (והתחלת החינוך) עד לל"ג בעומר, ולכל חג השבועות, יכול לסיים התספורת בל"ג בעומר⁴⁸.
 את שאר ענייני חינוך הילד (להרגילו בנשיאת טלית-קטן, ברכות-השחר, ברכת-המוזן וכו') יעשו כבר בהגיעו לגיל שלוש⁴⁹.

נשים: מותר לאשה לספר בימי הספירה את השערות היוצאות מחוץ לכיסוי-הראש ואינה יכולה לכסותן⁵⁰. מריטת שער הגבות, הריסים והרגליים אינה נחשבת תספורת⁵¹.
 "שהחיינו": נוהגים שאין מברכים "שהחיינו" (מלבד על פדיון-הבן ובכל דבר שעלולים להחמיץ⁵²) בימי הספירה. אך בשבת ובל"ג בעומר – מברכים⁵³.
 מלאכה: נוהגים אנשים ונשים שלא לעשות מלאכה כל ימי הספירה משקיעת החמה ואילך, עד לאחר הספירה⁵⁴ (וזה סיבה נוספת שגם הנשים יספרו ספירת העומר).
 רפואה: "ובפרט שנמצאים אנו בימים שבין פסח לעצרת, זמן מסוגל לרפואת הגוף ובריאות, כמבואר בספרים"⁵⁵.
 נפישות: אין להימנע מנסיעות וטיולים בימי ספירת-העומר⁵⁶.

יתרות".
 43 כמפורש בסוף שיחת ש"פ אמור תנשיא – שה"ש ח"ב עמ' 534. 'בין פסח לשבועות' עמ' רפ. וראה בירור בנושא ביהתקשרות: גיליון רמו עמ' 19.
 44 אגרות הרמ"ז סי' ב, הובא בשערי תשובה סו"ס תצג. ועי' יאוצרי סי"ע רפג.
 45 'בין פסח לשבועות' עמ' רמ.
 46 לקוטי-שיחות ח"ז עמ' 349.
 47 אגיק ח"יד עמ' לט.
 48 אגיק ח"יה עמ' כב, וח"יד שם. וראה בכ"ז המובא ב'יאוצרי עמ' רנט"רס.
 49 כן הורה הרבי בקשר לבין המצרים, אגיק כרך כד עמ' שנה. ומה שהורה לעשות זאת בל"ג בעומר שבו תספורת נדחית (אגיק כרך ח עמ' רפט), י"ל הכוונה שיתחילו בה לפחות מהתספורת (כמו שאפשר להקדים לבישת טלית-קטן, ראה קובץ היכל מנחם ח"ב עמ' כט).
 לא נזכרה בעניין זה כלל ההכנסה 'לחדרי', כי זו אינה יארועי ואינה חייבת להיעשות מיד בהגיעו לגיל שלוש (והראיה מהכנסת היצמח צדקי 'לחדרי ע"י אדמו"ר הזקן

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות ל"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקללה"ה נבג"מ ז"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תריב

ערב שבת-קודש
 חולהמועד פסח
 ט"ז בניסן ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
 מכון ליובאוויטש שעל-יד
 צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

לזכות
 האחים התמימים הדגולים לבית
 דייטש
 הרה"ח ר' זלמן-יודא, ר' יוסף-יצחק, ר' אברהם-משה
 וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

ט"ז בניסן ה'תשס"ו — כ"ג בניסן ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
א'	ט"ז בניסן	ה'ל' טומאת אוכלין.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה'ל' מלוה ולוה. פרק כ.	מ"ע צח.
ב'	י"ז בניסן	פרק ז-ו.	פרק כא.	מ"ע צח.
ג'	י"ח בניסן	פרק ז-ט.	פרק כב.	מ"ע צח.
ד'	י"ט בניסן	פרק י-יב.	פרק כג.	מ"ע צח.
ה'	כ"א בניסן	פרק יג-טו.	פרק כד.	מ"ע צח.
ו'	כ"ב בניסן	פרק טז. ה'ל' כלים.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק כה.	מ"ע צח.
ז'	כ"ג בניסן	פרק ג-ה.	פרק כו.	מ"ע קז.
ח'	כ"ג בניסן	פרק ו-ח.	פרק כז.	מ"ע קח.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השחרות**		זמן ציצית ותפילין	זמנ זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות היום והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה****	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
א', ט"ז בניסן	4.06	4.59	5.21	6.18	9.25	12.41	1.14	7.09.0	7.34
ב', י"ז בניסן	4.05	4.57	5.20	6.17	9.25	12.41	1.13	7.09.7	7.34
ג', י"ח בניסן	4.03	4.56	5.19	6.15	9.24	12.41	1.13	7.10.4	7.35
ד', י"ט בניסן	4.01	4.54	5.17	6.14	9.23	12.41	1.13	7.11.0	7.36
ה', כ"א בניסן	4.00	4.53	5.16	6.13	9.23	12.40	1.13	7.11.7	7.36
ו', כ"ב בניסן	3.58	4.52	5.15	6.12	9.22	12.40	1.13	7.12.4	7.37
ז', כ"ג בניסן	3.57	4.50	5.14	6.11	9.21	12.40	1.13	7.13.1	7.38
ח', כ"ג בניסן	3.55	4.49	5.12	6.10	9.21	12.40	1.13	7.13.8	7.39

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת וחג

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
שבת חול-המועד	6.32	7.46	6.47	7.48	6.39	7.48	6.49	7.47
שביעי-של-פסח	6.34	7.49	6.50	7.51	6.42	7.51	6.51	7.50
שמיני	6.36	7.51	6.52	7.53	6.44	7.54	6.53	7.52

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שע"י צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונב
 כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169
 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il
 ISSN 0793-7474

לוח השבוע

"תכלית הכינוסים היא גם והעמידו תלמידים הרבה, ואחד האמצעים להבטיח זאת הוא על-ידי הדפסת הנאמר בכינוסים (בקלף נאה ודיו נאה)".³⁵

מנהגי ימי הספירה

נישואין: אין נושאים נשים בין פסח לעצרת, לפי שהם ימי דין ומתאבלים בהם על עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא שמתו בימים אלו.³⁶

כדבר נישואין בל"ג בעומר — "יש לעשותם ביום ל"ג בעומר ולא בלילה, אור לל"ג בעומר".³⁷

כדבר נישואין בשלושת ימי הגבלה³⁸ — בשנים עברו³⁹ העדיף הרבי לדחות זאת לאסרו-חג, אך בשנים האחרונות כשביטל את ההגבלות שבתאריכים כידוע, התיר והסכים לערוך נישואין אז, וכן הורה הרה"ג רז"ש דבורקין ע"ה למעשה.

מותר⁴⁰ לעשות שידוכים וסעודת-שידוכים בלא ריקודים, מחולות וכלי-זמר.

מותר לערוך סעודת-דרשות, אבל בלי "ריקודים, מחולות ושמחות יתרות".⁴¹

אין להקל בזה בערב שבת-קודש ובמוצאי שבת-קודש יותר מבשאר ימי השבוע.

עם זאת, נהגו להתוועד ולזמר ניגונים חסידיים בפה ואף ברשקמול, ואף ה'מחולות' שבהתוועדות אין אוסרים.⁴²

נפשם של ישראל או לעבור בים כדי להגיע למתן-תורה, מה שהביא את בקיעת הים ועד למתן-תורה, וכדאי ונכון לקשרם עם סעודת משיח, ועל-ידי זה מחזקים קיום העולם וממהירים את קץ הגלות.³²

יום חמישי

כ"ב בניסן — איסרו-חג*

אין מתענים, ומרבים קצת באכילה ושתיה.³³ עד אחרי ראש-חודש אייר, אין אומרים תחנון 'אל ארך אפים' ו'למנצח... יענך'.³⁴

כינוס תורה: כ"ק אדמו"ר "הנהיג, זה כמה שנים, שבהמשך ובסמיכות לחג הפסח³⁵ יארגנו 'כינוס תורה', מיד לאחר החג ובאופן שיוכלו להגיע אליו גם מרחוק, שבו כמה וכמה שקלא וטריא ומפללים בדברי תורה, כי בהמשך לחג הפסח מתחיל מחדש העניין ד'משה קיבל תורה מסיני' תורה שבכתב ותורה שבעל-פה וכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש, וממילא זהו הזמן המתאים להוסיף בלימוד התורה...

"וכדי להוסיף בזה, כדאי לעורר יהודים בכל מקום ומקום האפשרי, שדבר נכון וטוב מאוד שיערכו 'כינוס תורה' בימים אלו בשבוע זה, או על-כל-פנים בשבת הבאה, או בימים שלאחרי זה (בכל מקום — לפי תנאי המקום והזמן). ובמקומות שעורכים כבר כינוס תורה — יוסיפו בזה, בכמות ובאיכות..."

גיליון שכתב.

34) וגם לחג-השבועות וחג-הסוכות.

35) שה"ש תשמ"ט ח"ב עמ' 413-411.

36) שרי"ע אדמוה"י סי' תצג ס"א.

37) ע"פ אג"ק כרך ח עמ' שיח. ישתדלו לגמור את החופה והסעודה לפני ליל ל"ד, אך אד אירע שנתאחר הסעודה, וי"א אף החופה, יכולים לעשותה בלילה — בין פסח לשבועות עמ' רעה, טעני' גבריאל ה'ל' פסח ח"י עמ' ר"ז ושי"נ.

38) כצ"ל ע"פ שרי"ע אדמוה"י שם ס"ה. ראה אג"ק ח"ט עמ' מו וביהקשרות גיליון תסד עמ' 19.

39) אג"ק כרך ח הני"ל.

40) ערוך-השולחן שם ס"ב, והמקורות שצוינו בס' 'בין פסח לשבועות' עמ' רפה.

41) שרי"ע אדמוה"י שם ס"ו ס"א.

42) הגרש"י גרליק ז"ל, ע"פ דיוק הלשון הני"ל 'ושמחות מנחה — סעודת משיח. למחרת — איסרו-חג.

18] ינע זשוריצי.

32) לקוטי-שיחות, שם, עמ' 217.

33) שרי"ע אדמוה"י סי' תכט ס"ז. לוח כולל-חב"ד.

34) שמואל תשל"ה גם הוא תלוי בתחנון (ראה שיחת ו' תשרי תשל"ה. 'אוצר' אלול-תשרי עמ' קסו. 'התקשרות'.

35) בחו"ל — אחרון-של-פסח. מהדרין לאכול 'שרויה' בסעודות הלילה והיום. בנטילת מים אחרונים — שוב מעבירים המים על השפתיים כבכל השנה.

הדלקת הנרות — רק אחרי צאת הכוכבים, ומברכת 'להדליק נר של יו"ט' בלבד. בשחרית מוציאים שני ס"ת (ואומרים י"ג מידות פ"א, רבשי"ע וכו'). בראשון קוראים להי עולים בפי ראה "כל הכבור", ח"ק, ובשני מפטיר כדאמול. הפטרה "עוד היום...". הזכרת נשמות. אחרי מנחה — סעודת משיח. למחרת — איסרו-חג.

הזכרת נשמות²⁵: רבותינו נשיאינו נהגו לאחוז בעץ-החיים של ספר-התורה בעת אמירת יזכור. מי שהוריו בחיים, יוצא מבית-הכנסת בזמן הזכרת נשמות. אבל (רח"ל) בשנה הראשונה למיתת אביו או אמו, נשאר בבית-הכנסת אך אינו מזכיר נשמות. בהזכרת נשמות אומרים "בן פלונית". אין אומרים 'א-ל מלא רחמים'.

אומרים 'אב הרחמים'. (יש לקרוא לצעירים לחזור לבית-הכנסת לקראת אמירה זו, כי) גם מי שאינו מזכיר נשמות אומר זאת. אשרי. יהללו. תפילת מוסף.

סעודת משיח²⁶

בשמחת-תורה ובאחרון-של-פסח היו מנגנים את הניגון 'הופ קאזאק'²⁷ של הרה"ק הסבא משפולה.

"כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ היה נוהג באחרון-של-פסח להורות שירקרו "ריקוד של משיח" ("משיח'ס טאנץ"), והיו פעמים שגם "כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו הורה כן.

רבינו הבעל-שם-טוב היה אוכל סעודה שלישית ביום אחרון-של-פסח (בחול) והיתה נקראת אצלו "סעודת משיח"²⁸, משום שביום זה מאיר גילוי הארת המשיח.

מנהג קבוע לשתות ד' כוסות בסעודה זו, הנהיג "כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו. ארבע כוסות יין, כנגד ארבע כוסות שעתיד הקב"ה

"בארץ-ישראל אוכלים סעודת משיח (ושותים ארבע כוסות) בשביעי-של-פסח"³¹. למעשה, עורכים בדרך-כלל את הסעודה לאחר תפילת מנחה.

נוהגים לערוך סעודה זו ברוב עם, ומנגנים ניגוני רבותינו נשיאינו ועל-פי הסדר שהורה הרבי בהתועדויות דראש-השנה. לפני כל ניגון מכריזים שם בעל הניגון. ניגון ג' תנועות (להבעש"ט, הרב המגיד ואדמו"ר הזקן), א-לי אתה (אדמו"ר הזקן), ניגון מקהלת אדאמ"צ (אדמו"ר האמצעי), ימין ה' (הצמח-צדק), לכתילה אריבער (מהר"ש), ניגון הכנה (הרשב"ב), הבינוני (הרי"צ), אתה בחרתנו / הוא אלוקינו / הושיעה (הרבי), ניגון הקפות (הרלו"צ – אביו של הרבי)³¹.

צבאות ה': בשנת תש"מ הורה הרבי לערוך כינוסים ומסיבות לילדי ישראל שלפני גיל מצוות (בנים לעצמם ובנות לעצמן) בארץ-הקודש ובחול בשביעי-של-פסח, להסביר להם את משמעות יציאת מצרים ומסירת-

עמ' 273. וראה ב'אוצר'.

25) המנהגים ומקורם – ראה 'אוצר מנהגי חב"די' אלול-תשרי עמ' רכא ואילך. (בחול – הזכרת נשמות מחר, באחרון-של-פסח). עיי"ש. מאידך, בשיחת אחשי"פ תשמ"א, הנהגה בלה"ק סליק, איתא שהרבי לא שמע שיהדרו לשתות את כל הכוס, ובפרט ששתיית כוס שלם בכל אחד מהד' כוסות עלול לגרום תוצאות בלתי-רצויות, עיי"ש.

30) 'התועדויות' תשמ"ח ח"ג, עמ' 173.

31) סה"ש תנשי"א ח"א עמ' 444 הערה 77. לקוטי-שיחות כרך כב עמ' 218. ועוד.

*31) לאחר זה היו מנגנים בסוף ההתועדויות הגדולות (למעט השנים תשמ"ו ואילך): ניגון הכנה, ד' בבות [אבל ניגון זה הפסיקו לנגן לפני הרבי לאחר כ"ד טבת תשמ"ט, ראה 'התקשרות' גיליון תקלי"ז עמ' 14 וגיליון תקצ"ה עמ'

"חג הפסח נמשך באופן תמידי"

כל המועדים נקראים "מועדים לשמחה", כי נמשכת מהם הארה מדודה, המביאה לידי שמחה □ ההמשכה עבהג הפסח היא למעלה מסדר ההשתלשלות ולכן היא תמידית □ התוכן של שבועות ופוכות הוא תורה ומצוות, ואילו מהות חג הפסח זו האמונה □ משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. "כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר באחת משיחותיו: 'שמחה'²

והעניין בזה – שהשמחה באה על-ידי המשכה והארה המאירה במועד זה, שהמשכה זו מביאה לידי שמחה. כלומר: המשכה זו קשורה עם האדם, עם הפנימיות שלו, עם השגתו, היינו, שיכול להשיג בשכלו, וכיוון שהוא משיג את העניין, הרי זה מעורר אצלו שמחה.

ומזה מובן שהמשכה זו היא בהגבלה, היינו, שהיא מוגבלת לפי אופן השגת האדם – שהרי כל עניין של השגה, לא רק השגה של נפש הבהמית, או אפילו של נפש השכלית, אלא אפילו השגה של נפש האלוהית (שהרי ההמשכה שבמועדים מאירה בנפש האלוהית), שהיא למעלה באין-ערוך לגבי השגת נפש השכלית – הרי היא בהגבלה, כיוון שהיא קשורה עם ח"ד שבנפש בלבד (להיותה השגה שכלית).

ג. אמנם, יש עניין נעלה יותר – הקשור עם עצם הנשמה, שהיא "חלק אלוהה ממעל ממש",

"הארת כל המועדים מאירה בכל יום, נאר חג הפסח ווערט נמשך שטענדיק" (אלא חג הפסח נמשך באופן תמידי). עד כאן לשונו. ומזה מובן, שההמשכה דחג הפסח שהיא "באופן תמידי" היא יותר מ"בכ"ף יום" – שהרי זהו היתרון דחג הפסח על כל המועדים, שכל המועדים נמשכים "בכ"ף יום" בלבד, מה- שאין-כן חג הפסח נמשך "באופן תמידי".

וביאר החילוק בין "בכל יום" ל"באופן תמידי":

"בכל יום" – יכול להיות גם פעם אחת ביום. כלומר, ההמשכה היא אמנם בכ"ף יום, אבל לא במשך כל היום, וייתכן שהגילוי אינו אלא לשעה בלבד. מה-שאינ-כן "באופן תמידי" פירושו שההמשכה היא בכ"ף היום כולו, בכ"ף רגע ורגע.

וזהו החידוש דחג הפסח שנמשך באופן תמידי, בכל רגע ורגע.

ב. כל המועדים נקראים בשם "מועדים

1) ליל ב' דחה"פ תש"ג סמ"ז (סה"ש תש"ג עמ' 75. נעתק בהגש"פ שם). – נתבאר ב'לקו"ש ח"ה עמ' 174 ואילך. 2) נוסח תפילת יו"ט.

שלמעלה לגמרי מהשגה, אפילו מהשגה דקדושה.

נשמה זו, שהיא "חלק אלוהי ממעל ממש"³, נמצאת היא בהגוף של כל אחד ואחד מישראל, [כ"ק אדמו"ר הצביע בידו הק' על כמה מהנוכחים שעמדו מסביבו, ואמר:] בהגוף של פלוני ובהגוף של פלוני, ובגופם של כל שאר הנוכחים כאן, שאינני יכול להצביע על כל אחד ואחד מהם – בכל גופים אלו ישנה נשמה שהיא "חלק אלוהי ממעל ממש".

ובפרטיות יותר – יש בזה ב' קצוות הפכיים: (א) "חלק אלוהי ממעל ממש" – שבאה באופן של ממשות בהגוף, (ב) שהיא ממש "חלק אלוהי ממעל", היינו, שכפי שהיא חלק אלוהי ממעל, "ממעל" דייקא, דהיינו ממעל לסדר השתלשלות, באופן כזה ממש יורדת ומתלבשת בממשות הגוף למטה – בגוף שלי, בגוף של פלוני ופלוני, וכל הנמצאים כאן.

ואפילו אלה שעשו עניין של שטות כו'⁴ – יש בהם נשמה שהיא "חלק אלוהי ממעל ממש". ומה שעשו שטות – על כך ניתן להם סדר תיקון תשובה, לצאת מההגבלות שלהם וכו', ועליהם להתחיל בזה תיבץ ומיד.

ואף שידוע⁵ החילוק בין העבודה דחודש ניסן להעבודה דחודש תשרי, שהעבודה דחודש תשרי היא עבודת התשובה, ואילו העבודה דחודש ניסן היא עבודת השמחה (ואס-כן לכאורה עבודת התשובה אינה שייכת לזמן זה)⁶ – מכל-מקום, כדי שתהיה אצלם ההתקשרות עם הקב"ה כרבעי כבר עתה, עליהם להתחיל בסדר זה כבר עתה.

(3) תניא רפ"ב.

(4) ראה איגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד עמ' תר (נעתק ב"היום יום" כג מנחם-אב). וראה גם "מ"מ, הגהות והערות קצרות" לתניא שם (עמ' לד) ב"ליקוטי פירושים" וש"נ.

(5) הכוונה למאורע מסויים שאירע בתקופה ההיא. וראה גם מכתב כ"ה אדר ב' ו' ניסן שנה זו (איגרות-קודש ח"ח ס"ע רצט ואילך; עמ' שכא

ועל-דרך שמצינו בעניין תלמוד תורה, שאין לה תשלומין – כי, "תשלומין"⁷ שייך רק בדבר שהחוב עליו אינו תמיד, אלא יוצאים ידי חובה בעשיית הדבר פעם אחת, ואחר-כך אין עוד חיוב מצד עצמו, ולכן יכולים אחר-כך להשלים מה שהיו צריכים לעשות לפני זה. וכמו פסח שני שהוא "תשלומין דראשון"⁸, כיוון שבפסח שני אין חיוב מצד עצמו. מה- שאין-כן בתלמוד תורה – כיוון שהחיוב הוא תמיד, בכל רגע ורגע, לא שייך בזה עניין של תשלומין (שילמד תורה אחר-כך כדי להשלים מה שהחסיר לפני זה), כי ברגע שלאחרי זה ישנו חיוב דלימוד התורה מצד עצמו, ולכן אין בו כדי להשלים ולתקן את העבר.

ועל-דרך זה בענייננו:

כשאדם מישאל מקיים מצווה – הרי הוא מתקשר עם הקב"ה בהתקשרות ובייחוד נצחי, וכמו שכתוב בתניא⁹ "ייחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד". והיינו, שכאשר יהודי אומר תהילים במשך חמישה רגעים ("פינף מינוט תהילים"), אין זו התקשרות עם הקב"ה למשך חמישה רגעים, כי אם התקשרות נצחית, למעלה מהזמן, אלא שייחוד נצחי זה נמשך למטה בזמן.

ועל-דרך זה הוא גם להיפך חסו-שלוש – שכאשר יהודי נפרד חסו-שלוש מהקב"ה למשך זמן, אין זה עניין זמני בלבד, אלא על-ידי זה נחסר עניין נצחי, שהרי היה ביכולתו להתקשר להקב"ה בייחוד נצחי ולא עשה זאת כו'. ולכן, גם אם אחר-כך יעשה תשובה וישוב להתקשר עם הקב"ה – הרי אותו משך זמן שבו היה יכול להיות בהתקשרות עם הקב"ה, שזהו עניין

ואילך). – המו"ל.

(6) ראה אה"ת בא מע' רנז ואילך. וראה גם 'תורת-מנחם – התועודיות' ח"י ריש עמ' 271.

(7) ראה גם שיחת שבת חוה"מ פסח ה'ש"ת סכ"ה (סה"ש קי"ח ה'ש"ת עמ' 53).

(8) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 566. 'תורת-מנחם – התועודיות' ח"א עמ' 96. 64. ועוד.

(9) פסחים צג,א.

בשם אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע נמסר, שבשביעי-של-פסח "הישיבה כשלעצמה (=להישאר ער, נוסף על הלימוד) היא גם-כן עניין"¹².

שחרית: חצי הלל. קדיש תתקבל. שיר של יום. מוציאים שני ספרי-תורה, שלוש-עשרה מידות (פעם אחת), ריבונו-של-עולם, ואני תפילתי, בריך שמיא וכו'. בספר הראשון קוראים לחמישה עולים בפרשת בשלח "ויהי בשלח... ה' רופאך".

להלן המילים הנאמרות בנגינה מיוחדת כנהוג, לפי שתי הנוסחאות שהביא ב'אוצר מנהגי חב"ד"¹³, רובן בפסוקים שיש בהם שם ה', והחילוקים ביניהן נכנסו כאן בסוגריים מרובעים: מימנם ומשמאלם (השני), ויאמינו בה' ובמשה עבדו, סוס ורוכבו רמה בים, [זה א- לי ואנוהו] אלוהי אבי ואדוממנהו, ה' שמו, ימינך ה' תרעץ אויבי, נורא תהילות עושה פלא, [נהלת בעוז אל נווה קדשך], עד יעבור עם זו קניית, ה' ימלך לעולם ועד, [הלכו ביבשה בתוך הים, [ותען להם מרים...]] סוס ורוכבו רמה בים].

בעת קריאת שירת הים – עומדים¹⁴. מניחים את הספר השני על הבימה ואומרים חצי קריש. בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם", כבכל ימי חולה-המועד (גם בשעת הדחק¹⁵, אין להעלות קטן למפטיר). הפטרה "וידבר דוד"¹⁶.

ב'תהלוכה' לבקר את בני-ישראל שבבתי-כנסיות ובבתי-מדרשות בכמה וכמה שכונות, כדי להוסיף בשמחת החג (על-ידי ההתאחדות עם רבים מבני-ישראל שבשאר שכונות), ובפרט על-ידי אמירת דברי תורה ("פיקודי ה' ישרים משמחי לב"), נגלה תורה ופנימיות התורה¹⁶.

בליובאוויטש ניעורים כל הלילה, עוסקים בלימוד תורה¹⁷ [ומתועדים]. הניעור כל לילה זה וכיו"ב – אין צריך לקרוא קריאת-שמע שעל-המיטה¹⁸.

* בלקוטי-שיחות¹⁹ נזכר אודות "אמירת שירת הים בשביעי-של-פסח" (אם-כי לא נתפרש מתי), "בשמחה עצומה". והרי כן הוא מנהג ישראל בהרבה קהילות. וראה ב'המלך במסיו"ב²⁰ שזוכיר הרבי את המנהג בארץ-ישראל לילך לשפת הים [והרי שם העיקר הוא אמירת שירת הים!] ולשמוח בשירה וריקודים, ומקשר זאת למנהגנו להיות ניעורים בליל זה. ברוסיה ובפאריז נהגו אנ"ש כבקהילות אחרות, לשפוך מים על רצפת בית-הכנסת ולרקוד עד שיתייבשו המים²¹.

היו לומדים כמה שיעורים, נגלה ונסתר. פעם הורה אדמו"ר מהוריי"צ ללמוד בליל זה את המאמר ד"ה 'הים ראה ויננס' שבלקוטי-תורה (טז,ב). ופעם אחרת הורה, ללמוד את המאמר שלאחרי ד"ה 'והניף' (טז,ד)²².

(16) סה"ש תנשי"א ח"יא עמ' 436 בהערה. 'אוצר מנהגי חב"ד' עמ' רח (ומצוין לסי' יהלכות החג בחגי עמ' 190). כמה נקודות בנושא (מתוך קובץ 'התהלוכה' בהוצאת צא"ח נ"ג, ערב שבעות תשי"ט), משיחות לא מוגהות: אין לחפש תירוצים להשתמט מזה (בי דחיי"ש תשד"מ); לקחת עמו רק את "בניו שהגיעו לחינוך" ולא את כל בני-ביתו (שם); יש זכות מיוחדת לאלה שהלכו למקום רחוק דווקא (בי דחיי"ש תשמ"ג); מכל פסיעה ופסיעה נברא מלאך (בי דחיי"ש תשכ"ח); לא להסתיר מניין באים, בשליחות הרבי, לדבר בהרחבה ושלל להתפעל מאף אחד (אם כי יש להיזהר שלא לפגוע באף אחד, ודברי חכמים בנחת נשמעים) ש"יפ ניצבים תש"י); כשאין מניחים לדבר, אין צריך להתפעל ולהתייאש, אלא צריך למצוא עצות ותחבולות שירשו לו לדבר (אחשי"פ תשי"ב); בכל מקום ומקום שאליו מגיעים, אומרים ד"ת

(16) מתורת החסידות (תשד"מ), ענינים קלים (רי"ד ו' טבת תשי"ב); יש לשמח יהודים, ולעוררם בכל עניני יהדות, כולל חיזוק האמונה בביאת המשיח (תשמ"ו). (17) ספר-המנהגים, ששי"פ. 'אוצר' עמ' ריד. (18) משא"כ בלילה גייל – ראה סה"ש תרצ"ו עמ' 1, תשי"ב עמ' 100. (19) ח"ז עמ' 270 ואילך. (20) ח"יב עמ' קכט. (21) 'התקשרות' גיליון תנט עמ' 17. (22) 'אוצר' עמ' רטו. בדברי כ"ק אדמו"ר מוהרי"ש שבסי"ה שם משמע, שגם בליל זה טובלים לפנות בוקר כמו בליל שבעות, ועד"ז בליל הו"ר – 'אוצר' שם עמ' שלג. וע"ע. (23) עמ' ר"ז. (24) ע"פ 'התועודיות' תשי"ה ח"ד עמ' 2334, שערי הלי

עם קרבנות שבת¹⁰.

אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אחר חצי קדיש אלא גוללים למפטיר. ומגביהים וגוללים לאחר גמר המפטיר. אולם את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

אחרי אמירת שיעור תהילים היומי¹⁰, [המשניות דאבלים וקדיש דרבנן] – אומרים 'ולקחת סולת'¹¹.

קידוש היום: מ'מזמור לדוד', כולו – גם 'על כן' – בלחש, חוץ מ'בורא פרי הגפן', כמובן.

מנחה: קוראים בתורה בפרשת 'שמיני'.

יום ראשון

י"ח בניסן, ג' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בוא 'קדש ל' (שמות יג, א-טז), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס 'והקרבתם' כדאתמול, חצי קדיש.

יום שני

י"ט בניסן, ד' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת משפטים 'אם כסף תלווה' (שמות כב, כד – כג, ט), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס 'והקרבתם' כדאתמול, חצי קדיש.

בה הקריאה היא בעניינא דיומא "לכבוד הרגל".
 10) לוח כולל חב"ד.
 10*) ע"פ מחזור השלם, לאחר תפילת מוסף.
 11) 'התוועדות' תשמ"ו ח"ג ס"ע 186 (אף שלחם הפנים היה מצה, השקויט בזה היא כבכל ענייני שבת: שלום עליכם וכו', והוראת כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ היא לומר זאת, ע"כ. וצ"ע שלא נזכר לאומרה בלחש, כאשר העניינים, בלוח היום יום יט ניסן ובספר-המנהגים עמ' 57 הע' 8 – 'התקשרות' גיליון מה עמ' 26).

יום שלישי

כ' בניסן, ה' דחול-המועד

בספר-התורה הראשון קוראים לשלושה עולים בפרשת בהעלותך 'וידבר... במדבר סיני...' (במדבר ט, א-יד), הגבהה וגלילה, ובספר השני עולה הרביעי בפרשת פינחס 'והקרבתם' כדאתמול, חצי קדיש.

יום רביעי

כ"א בניסן, שביעי-של-פסח

נר יום-טוב: מנהגנו להקדים לכתחילה ההדלקה בערב יום-טוב כמו בערב שבת.

אם לא הדליקה קודם השקיעה, תדליק לפני הקידוש מאש שהודלקה לפני החג.

אין מברכים "שההיינו" לא בהדלקת הנרות ולא בקידוש.

אין מדליקים נר להזכרת נשמות.

שמחת שביעי-של-פסח (ואחרון-של-פסח) גדולה מזו של שאר ימי הפסח, כיוון שבו היתה שלימות עניין יציאת מצרים, וההכנה לגאולה העתידה¹², ואז דווקא היתה לידת נשמות ישראל. יש שמסרו בשם הצמח-צדק ששביעי-של-פסח הוא הדרגה ד'כל השביעיין חביבין¹⁴.

בשביעי-של-פסח, שבו מתגלית העצמות בבחינת 'חשף ה' את זרוע קדשו', וכל אחד ואחד יכול לקחת ולקבל – יש לייקר כל רגע¹⁵.

תהלוכה: כ"ק אדמו"ר הנהיג זה כמה וכמה שנים, ללכת בשביעי-של-פסח אחר-הצהריים [בארץ-הקודש הולכים בליל שביעי-של-פסח] (וכן בחג השבועות ובשמיני-עצרת)

12) ספר-המנהגים שם.
 13) ספר-המנהגים, מנהגי שביעי-של-פסח, ובנסמן שם.
 אדמו"ר מהורש"ב עמד כשפניו אל הסית, כמובא בירשימות' חוברת ה עמ' 25, וכן נהג הרבי. אבל בהיום יום העתיק זאת רק בקשר לעשרת הדברות, ולא לשירת הים. וכנראה פרט זה אינו הוראה לרבים.
 14) 'המלך במסיבו ח"א עמ' קנה'ו, ושי"נ.
 15) כ"ק אדמו"ר מהורש"ב, ע"פ סי' השיחות תרח"ץ עמ' 270.

נצחי (כנ"ל) – יחסר לו באופן תמידי. – נגלה עליהם מלך-מלכי-המלכים הקב"ה ולכן, אלו שניתן להם סדר תשובה – הרי אף-על-פי שנמצאים בחודש ניסן, צריכים להתחיל בזה תיקף ומיד. אלא, שבנוגע ללימוד "דרך חיים" (שהוא אחד מהעניינים שנצטוו

להתחיל בזה תיקף ומיד. אלא, שבנוגע ללימוד "דרך חיים" (שהוא אחד מהעניינים שנצטוו

נפסח לא מתחשבים בשום דבר – לא בהגבלות

שעל-פי הטבע, ואפילו לא בהגבלות הרוחניות דסדר

השתלשלות, אלא כל העניינים נמשכים בהצלחה!

לעשות בסדר התשובה הנ"ל) – כיוון שלימוד זה מביא לידי קו של מרירות, לא מצאתי עוז בנפשי ("האלב איך ניט געהאטט די ברייטקייט") לצוות לעשות זאת בחג הפסח¹, ומכל-מקום, אם ירצו לעשות זאת מעצמם – הרי זה דבר נכון ("אט גלייכע זאטן"), ותבוא עליהם ברכה, ובוודאי ימהר עוד יותר את ההתקשרות שלהם עם הקב"ה, והיציאה מההגבלות כו'.

ד. ונחזור לענייננו – החידוש דחג הפסח על כל המועדים:

כל המועדים – קשורים עם המשכה שהיא בהגבלה, כיוון שהיא קשורה להשגת האדם (כנ"ל).

מה-שאינ-כן המשכה דחג הפסח – היא המשכה שלמעלה מסדר השתלשלות, כמאמר¹¹ "נגלה עליהם מלך-מלכי-המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו וגאלם". והיינו, שמבלי להתחשב עם מעמדם ומצבם של בני-ישראל, שהיו אז במעמד ומצב ד"ואת ערום ועריה"¹²

בבני, חיי ומוזני רוויחי, לא מתחשבים בשום דבר; לא כדעת הרופאים האומרים שעל-פי טבע אין ביכלתם להוליד ילדים, ואפילו לא בהגבלות הרוחניות דסדר השתלשלות, אלא כל העניינים נמשכים בהצלחה, החל מהעניין דבני, בנים זכרים, "איש (ש)דרכו לכבוש"¹³, ויקראום על-שם כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואלו שאינם יכולים ליתן שם זה – יקראום בשמו של הצמח-צדק¹⁴.

וכאמור, שעניינו של חג הפסח הוא יציאה מכל ההגבלות, הן ממצרים והגבלות בגשמיות והן ממצרים והגבלות ברוחניות, ועד ליציאה מהגבלות לאמיתתה – שתהיה בביאת משיח צדקנו, למטה מעשרה טפחים, במהרה בימינו.

* * *

א. ידוע פתגם כ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁵ (שנעתק גם בהגדה¹⁶): "באמת – הארת כל המועדים מאירה בכל יום, נאר חג הפסח ווערט נמשך שטענדיק" (אבל חג הפסח נמשך באופן

10) פכ"ה (לב, א).
 11) נוסח ההגדה פיסקא מצה זו ושם לפני'
 פיסקא ויוציאנו.
 12) רואה פרש"י בא יב,ו.
 13) יחזקאל טז,ו. ורואה פרש"י בא יב,ו.
 14) יבמות סה,ב.
 14) ראה גם שיחת ש"פ בשלח סכ"ה (לעיל בספר עמ' 70). וש"נ.
 15) שיחת ליל ב' דהה"פ תש"ג סמ"ז (סה"ש תש"ג עמ' 75).
 16) עם ליקוטי טעמים ומנהגים בסופה (עמ' ג).

תמיד'י).

הנ"ל²³:

ונמצא, שהחילוק בין כל המועדים לחג הפסח הוא – שהארת כל המועדים נמשכת אמנם "בכל יום", אבל ייתכן שההמשכה היא רק למועד זמן ביום, מה שאין כן פסח נמשך "באופן תמיד", בכל רגע ורגע²⁴.

ויובן בהקדים עניין ג' המועדים – פסח, שבועות וסוכות:

פסח – הוא עניין האמונה, כיוון שבני-ישראל יצאו ממצרים באמונה פשוטה, מבלי

להשוב על שום דבר, וכמו שכתוב²⁵, "זכרתי לך חסד נעורייך גו' לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה", ו"בזכות האמונה נאלו אבותינו ממצרים"²⁶.

שבועות וסוכות – הוא עניין התורה והמצוות: שבועות – הוא זמן קבלת התורה, וסוכות – הוא זמן המצוות, שלכן נקרא בשם "חג האסיף"²⁷, שמורה גם על אסיפה וקיבוץ של הניצוצות שבדברים הגשמיים, שזהו עניין קיום המצוות בדברים גשמיים דווקא, בשביל ביור הניצוצות שבהם.

וזהו גם עניין המקיף דסוכה – כידוע²⁸ שהחילוק בין תורה ומצוות הוא, שתורה היא פנימיות (ולכן נקראת בשם מזון), ומצוות הם מקיפים (ולכן נקראים בשם לבושים), ולכן כחג הסוכות שעניינו מצוות שהם מקיפים, מודגש עניין ה"מקיף" שזהו עניין הסוכה שמקפת כל האדם לגמרי, מראשו ועד כף רגלו²⁹.

ועל-פי זה יש לבאר דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר

(קטעים משיחת ליל א' דחג הפסח היתשייד (עד אות ו) ומשיחת ליל ב' דחג הפסח היתשייד. תורת-מנחם – התועודיות תשי"ד, חלק שני (יא) עמ' 186-182 ו-197-198 – בלתי מוגה)

(17) ראה גם שיחת ליל א' דחה"פ ס"ב (לעיל בספר עמ' 182).
(18) ירמיהו ב.ב. וראה פרש"י בא יב,לט. האוניו לבי.
(19) ראה מכילתא בשלח יד,לא.
(20) משפטים כג,טו. תשא לד,כב.
(21) ראה גניא ספ"ה. ובכ"מ.
(22) ראה גם 'תורת-מנחם – התועודיות' ח"ז ריש עמ' 59. וש"נ.
(23) ראה גם מכתב ג', ו', ח' ניסן שנה זו (איגרות-קודש ח"ה עמ' שיז; עמ' שכה; חכ"א עמ' רנח).
(24) שבת י,א.
(25) זח"ב פגג,ב.
(26) מכות כד,א.
(27) חקוק ב,ד.
(28) ראה גם לעיל (בספר) עמ' 42. וש"נ.

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

שבת-קודש

י"ז בניסן, ב' דחול-המועד

איסור 'חדש': אסור לאכול 'חדש' אף בזמן הזה עד תחילת ליל י"ז [ובחוקי-לארץ – ח"י] בניסן. יש מחלוקת גדולה בפוסקים אודות תבואת חו"ל¹ (ובפרט כשהגיעה לארץ-הקודש). המנהג העתיק בין חסידי חב"ד היה להיזהר מ'חדש', וכיום רבים נוהרים בזה מכל החוגים. למיטב ידיעתנו, הקמח ומוצריו שבהשגחת הרב לנדא שליט"א, אב"ד בני-ברק, ו'העדה החרדית' בירושלים, נקיים בשנים האחרונות מחשש זה לגמרי.

הדלקת הנר: מברכות 'להדליק נר של שבת-קודש' בלבד.

מנחה: אין אומרים 'הודו', אלא מתחילים 'פתח אליהו'².

קבלת שבת: מתחילים 'מזמור לדוד'. ב'בואי בשלום' אומרים "גם בשמחה ובצהלה"³, ואין אומרים "ברינה"⁴. וממשיכים כרגיל. ערבית

של שבת, ואומרים 'עלה ויבוא'.

אמירת 'שלום עליכם', 'אשת חיל', 'מזמור לדוד' ו'דא היא סעודתא' – בלחש⁵.

שמחה: ביום-טוב – שמחת החג גדולה מבחול-המועד (המותר בכמה מלאכות), ובשבת חול-המועד – גדולה השמחה עוד יותר, ובפרט לנשים, שעול הכנת אוכל-נפש מוטל עליהן⁶.

שחרית: חצי הלל. מוציאים שני ספרי-תורה. בספר הראשון קוראים לשבעה עולים⁷ בפרשת תישא "ראה אתה אומר אליי" (לג,יב – לד,כו). מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ואומרים חצי קדיש; הגבהה וגלילה; בספר השני קוראים למפטיר "והקרבתם" כמו לרביעי דאתמול; הגבהה וגלילה. הפטרה ביחזקאל (לז,א – יד): "היתה עלי יד ה'".

בברכות ההפטרה אין מזכירים יום-טוב, וחותרים ב'מקדש השבת' בלבד. יקום פורקן, אשרי, יהללו, חצי קדיש, מוסף דחול-המועד,

(אולי במצבים מסוימים) ובשם הרה"ח רי"ל שי גרונר, שהרבי לא הקפיד בזה (וראה דברי אדמוה"י "שמדולים בהנהגתם אין למדין אלונו בדינים הנגלות לנו באויה כשר ופסולי" (מאה שערים עמ' 78. וראה מה שצ"ח ע"ז בס' מגדל עז עמ' שעה)). ואכן בדורות האחרונים לא נוהרו בזה, עד שבשיחת אחשי"פ תשי"מ (הנחת התי' בלתי מוגה, סעיף עז) נאמר "בפועל אין נוהרין בזמנו ביחדש", אף שאומר שאם ימצא מי שנוהר בזה כיום, תע"ב. ולימד זכות על כך, עיי"ש. אבל בשנים האחרונות איכשר דרא' בעניין זה.
(5) ספר-המנהגים עמ' 25.
(6) סידור אדמוה"י.
(7) ספר-המנהגים עמ' 26.
(8) שם עמ' 28.
(9) לקוטי-שיחות כרך יד עמ' 420.
(*) נוהג לברך את העולה לתורה (במקום שמברכים אותו) ביום טוב: "נעבור שעלה... ולכבוד הרגל... ויזכה לעלות לרגלי". ולכאורה, כן יש לנהוג גם בשבת חול-המועד, שגם

ולמעשה רבבות אלפי ישראל, וכיניהם רוב אנ"ש, אינם יודעים זאת ואינם שמים כלל לב לזה מלכתחילה, אפילו בשאר הסוגים – בפרט שרבים מהם הוזכרו בפירש"י עה"ת – שצריך היה לתקן אפילו בדיעבד.

וכדברי כ"ק אדמו"ר מהור"י נ"ע²²: "דזהו עניין קריאת התורה, שצריכה להיות בדיוק רב... דלא זו בלבד דחזן הקורא בתורה צריך לדייק באותיותיה, להוציא כל תיבה ותיבה בדיוק מבטא האותיות בשפה ברורה, הנה לבד זאת צריך לדייק בהטעמים שיהיו כתיקונם, וכבר הוזהרו הקוראים בתורה על זה, ולידע כל פרטי דיני קריאת התורה, אשר בנפשם הוא ממש²³... דכשם שגדול רוב מאוד שכר הקורא בתורה כדן שהוא עניין חיים, הנה גדול עצום הוא עונשו של המזלזל בקריאת התורה ואינו מייגע עצמו ביגיעה גדולה תחילה לידע כל פרטי הטעמים, והוא ח"ו בכלל מחטיא את הרבים, השומעים את קריאתו המשובש"²⁴...

וכיוון שרבותינו נשיאנו בעצמם הראו בזה דוגמה לרבים, ודקדקו בזה ביותר (ואף תיקנו את הקוראים בתורה יותר מהנדרש על-פי ההלכה כנ"ל²⁵), עלינו ללכת בדרכם ולקיים דרישתם – להכין את הקריאה היטב, ולפחות (בין כקוראים ובין כ"מבקרים") שלא לדרת מתחת לסף ההלכתי המעכב לרוב הפוסקים גם בדיעבד. ואולי זה ישפיע גם על הקשבה טובה יותר של הציבור.

ומכאן קריאה לראשי ישיבות חב"ד, הקטנות והגדולות, לדאוג שיתקיימו בישיבות חוגים מסודרים ללימוד ולשיפור קריאת-התורה הלכה למעשה, מפי בעלי-קריאה מומחים (הן בנושאי דקדוק ומסורה, והן בנושאי הלכה), ולעודד את התלמידים להכין פרשיות ולקרא אותן בציבור, הן בישיבה והן מחוצה לה, ובפרט ברורנו שצריך להכין את התלמידים לצאת לשליחות (ולכן חשוב שמי שמתכוננים לצאת לקהילה ספרדית ידעו זאת כפי מנהג הקהילה. ניתן ללמוד וליישם חלק ממה שהנהיגו בישיבת 'כיסא רחמים' בנושא זה), והרי ידעיה זו היא אחד הכישורים הבסיסיים הנחוצים לכל שליח, ובפרט במקומות חדשים. אלא שכדי שהידע יהיה רציני, חייבים להתחיל בזה בגיל צעיר. וה' יהיה בעוזם להצליח בזה ולזכות את הרבים כראוי, וזכות הרבים ותועלתם תלוי בהם, ויגרמו בזה רוב נחת לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו.

המקרא, כך כ עמי תרי"ג), וכן שמעתי ממה רבנים מאני"ש. סברא כזאת, להקל במה שאין מקפידין, מופיעה בא"י מבוססאטש הני"ל בראש הסימן (ואולי הכוונה שכיוון שבלא"י אין מקפידין לקרוא נכון בפרט מסויים, הרי אין קריאה מוטעית של פרט זה משנה באופן מוחלט את המשמעות, אלא יש בזה עמימות). בדבר מפי' ושבא"נ, ראה המובא בפסקי תשובות סי' קמב אות ד.

21) בא"י שם מיקל גם באם שניה מעבר לעתיד, עיי"ש בפסקי-תשובות העי' 12 והערה 16. דעה כזאת הובנה ע"י כמה פוסקים כדעת סי' המנהיג, ראה אנציקלופדיה-תלמודית שם עמי תרי"א ציון 8. וכן הביא הביאור-הלכה שם סד"ה אין בשם דרך-החיים "דאפילו במקום שהעניין משתנה, מי שנוהג להקל שלא להחזיר – אין למחות בידו, והביא זה מאליהו רבה" [סי' פ סט"ו]. לפנינו איתא שם רק "קרא וטעה... לכתחילה גוערין בו, ובדיעבד יצא" ואם רק גוערין בו (לכלשון מהרא"י שבדמ"א סוס"א), הרי שאי"ז טעות המשנה את המשמעות, שאז מחזירין אותו, עכ"פ לכתחילה. ואף במקור דבריו שצ"ל האליהו רבה סוס"א ב, מביא דעת הבי"ח וכו' שאין חוזרין כלל גם כשמשנה המשמעות, ואכן מסיק "שאין מוחין ביד מי שאינו חוזר", דהיינו שצריך לתקן בשעת מעשה, ורק בדיעבד אין מוחין אם הבעל-קורא אינו נשמע לתיקון. ואולי גם בדרך-החיים, שקיצר מאוד, כוונתו שבעד"ב יצא בכל עניין. עכ"פ בשניהם לא מצאנו מנהג "להקל שלא להחזיר" כלל, אולם הוא דוחה את דעתם. וכמדומה שכך רווח המנהג שלא לתקן בין יוצאי פולין ורומניה, וגם באוקראינה.

22) במאמר די"ה תניא שבעה דברים תרצ"ו, יספר המאמרים – קונטרסים ח"ב עמי 790, צוין בספר-המנהיגים עמי 14 בהערה, ועיקר הדברים נעתק שם בפנים.

23) וגם השמיעה כראוי (הן מצד השומע והן מצד הקורא) נוגעת "בבני חייא ומוזאני", עיי"ש.

24) ראה לשונות הפוסקים בזה שהובאו באנציקלופדיה-תלמודית שם עמי תרי"ב.

25) ראה שיחות כ"ה בשבט תרצ"ו (סה"ש עמי 51, לקוטי דיבורים ח"ב עמי 456, ובלהק"כ כרך א"ב עמי 311), שבת חוה"מ"ט תשי"ד (סה"ש עמי 25, ובלהק"מ עמ' מ). וראה בקובץ 'התקשרות', גיליונות: שמ עמי 18, תקס"ו עמי 16, תקי"ע עמי 13.

מקווים ובטוחים שהקב"ה יביא את הגאולה עוד לפני שביעי-של-פסח

הנבואה על משיח כתפילה אישית לכל אחד ואחד

כבר בחול-המועד פסח... זוכים לגאולה ו"עם ענני שמיא", נמצאים תיכף ומיד ביחד עם משיח צדקנו...

ויש לקשר זה עם תוכן ה"ריבוננו של עולם" שאומרים בעת פתיחת הארון בחג הפסח (ומזה נמשך בכל השלוש רגלים): "הופע עלינו רוח חכמה וכינה, ויתקיים בנו מקרא שכתוב, ונחה עליו רוח ה', רוח חכמה וכינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'".

דהנה, נבואה זו נאמרה על משיח צדקנו ואף-על-פי-כן תיקנו רבנן תקנה בתורה שנוסח זה יהיה תפילתו של כל אחד ואחד מישראל, היינו שכל אחד ואחד מישראל מבקש (ופועל שבקשתו תתמלא) אשר בדיוק כמו שנאמר במשיח צדקנו (שבו יהיה העניין בתכלית השלימות, כמוכן) כך יתקיים בו בכל יום-טוב, עוד בזמן הגלות (ואפילו בימים ראשונים דהג הפסח) – "ונחה עליו", שתשרה עליו, "רוח ה', רוח חכמה וכינה, רוח עצה וגבורה, רוח דעת ויראת ה'", כולל גם – "ונחה" מלשון מנוחה, שזוכה לקבל עניינים אלו באופן של מנוחה, היינו שאף-על-פי שאינו מרגיש, בכל זה, יש לו את המעלות האלו, כמדובר כמה פעמים, אשר אם יש לאדם רכוש גדול, הרי הוא בעל-הבית על זה בין אם הוא מבין מה ערך הרכוש ובין אם לאו, וכך בנידון דידן – גם אם לא מרגישים ולא יודעים על כל עניינים אלו, אף-על-פי-כן הם ישנם והם שייכים אל האדם, בדוגמת רכוש שנמצא ברשותו, היינו שזוהי חכמתו, בינתו, דעתו, יראת ה' שלו וכו' (ככל שאר הדברים המנויים בפסוק).

ומהימים הראשונים דהג הפסח (כשאומרים תפילה זו) נמשך הדבר בכל ימי חול-המועד פסח... ועל-אחת-כמה-וכמה כשמגיעים לשביעי-של-פסח וחוזרים ואומרים תפילה זו, שאז ניתוסף בכל זה העילוי דקריעת ים-סוף שעל-ידי "כל העוסק בתורת כו'", הרי זה כאילו הים נקרע כעת מחדש.

ובפרט שמקווים ובטוחים שהקב"ה יזכנו ויצליחנו בביאת משיח צדקנו עוד לפני שביעי-של-פסח ותהיה בקיעת הנהר (נהר פרת) בפועל, בדוגמת קריעת ים-סוף, כמסופר בהפסרת אחרון-של-פסח.

ועוד, והוא העיקר, שכל עניינים אלו יהיו בפועל.

(משיחת י"ט בניסן ה'תשמ"ט, לצבאות השם' – 'תורת-מנחם – התועדויות' תשמ"ט, כרך ג, עמי 39-38 – בלתי מוגה)

מאכל האמונה

הרבי משגר מצה שמורה לארגנטינה □ מייחל ליום שבו ייסגרו המאפיות של המצות הפשוטות, מכיוון שהכול יאכלו אך ורק מצות שמורות □ שבימים מעוללות השנים הראשונות של מבצע מצה על ידי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק □ על מצות שבורות ושלמות, וסיפורה המרתק של חבילת מצות נשכחת, בערב פסח תשמ"ב

מאת הרב מרדכי-מנשה לאופר

בחודש אדר ב' תשכ"ב פנתה הנהלת צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ב"קריאה אל אנ"ש יחיו" ובה נאמר: "זה מכמה שנים מתקיימת אפיית מצות שמורות מלאכת-יד על-ידי אנ"ש במאפיית המצות בכפר-חב"ד. "השתא קיבלו על עצמם ארגון אפייה וכו' האחים גנזבורג שי' הם לא חסכו עמל וטורח והשקיעו מאמצים מרובים למען העמדת האפייה על הרמה הראויה לשם ולתפארת בתכלית הכשרות וההידור. "ועד הכפר יחד עם צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק עשו במיטב יכולתם והכניסו שכולים רבים בכל אגפי המאפייה. בין השאר: בניית התנור מחדש, כלי עבודה חדשים ועוד, כך שעבודת האפייה השנה תתנהל בעזרת ה' לפי מיטב ההידורים. "כעת עומדים אנו להתחיל במבצע המצות השנתי, דבר שכבר נתפרסם לרבים. בייחוד המבצע הכבי, המיוחד, אשתקד, אשר הכה גלים נרחבים בארצנו הקדושה אחרי שהצליח למשוך כעשרת אלפים תלמידי בתי-הספר כן ירבו שחזו באפית המצות תוך התרשמות עמוקה. "לאור האמור פונים אנו לאנ"ש והתמימים

יחיו שיתנו ידם להצלחת מפעל חשוב זה. אנ"ש מתבקשים בזה לאפות ולקנות את כמות המצות הנדרשת להם בכפר-חב"ד, ובוה יעזרו בהפצת המעיינות בהתאם לדרישת כ"ק אדמו"ר שליט"א. "למותר לציין כי מפעל המצות בכפר-חב"ד אינו מפעל מסחרי גרידא. מטרת המפעל היא ליצור את האמצעים להפצת והחדרת מצות אכילת מצות שמורה עבודת-יד, בפרוס הג הפסח, בין כל אחינו בני ישראל בכל מקומות מושבותיהם – בהתאם לרצון נשיאנו כ"ק אדמו"ר שליט"א, וכמובן מעצמו שכל הנענה לקריאתנו נתון יד להגשמתה של משימה קדושה זו. "תחנה מיוחדת למכירת מצות כפר-חב"ד בתל-אביב: "משרד צעירי חב"ד רח' הרב קוק 16 "בברכת פורים שמח וחג פסח כשר ושמה, "הנהלת צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק".

דיווח דחוף לרבי על מבצע מצה'
ככ"ג בניסן תשל"ד כותב הרב לייבוך לסניפי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק: "שלום וברכה, "לפי הוראת מזכירות כ"ק אדמו"ר שליט"א

מעשה שהיה בשניים מהתמימים בבית-חיינו, שהלכו לבית-כנסת רחוק בשבת במנחה כדי לחזור שיחות-קודש, ולא היה שם מי שיקרא בתורה. אחד מהם התנדב וקרא, אבל לא היה מוכן כראוי. לאחר הקריאה, פנה אליו יהודי זקן מהמתפללים ואמר לו: "אז מ'קען נישט און מ'גיש – איז דאס די גרעסטע צדקה..." [=כשאין יכולים ונותנים – זו הצדקה הגדולה ביותר. באידיש משמש הפועל "קענען" הן במשמעות "יכול" והן במשמעות "יודע"¹⁰].

הודגמו (בפרט מהפרשיות דשבועות אלו) כמה סוגי שינויים ש"משנים העניין", כדלהלן: (א) חסר או יתיר אות: אם החליפו את תעשה (יתרו כ.ד.י.כד, שפירושו – אתה תעשה בעצמך) ר-תיעשה (תרומה כה,לא. ויקהל לה,ב, שפירושו – תיעשה בדרך-ממילא)¹¹, זו בזו¹². (ב) דגש ורפה: "אך אם יום או יומיים יעמוד – לא יוקם" (משפטים טז,בא) בק' רפה, המשמעות – לא יועמד (למרות שכתוב לפני-כן "יעמוד"!). כאשר יש דגש-חזק בק', כפי שכתוב בתורה, המשמעות – לא יינקם.

(ג) מפי' ה"א: בתחילת פרשת תזריע (יב,ד), יש לנו הרהר (השנייה בפסוק), כשבה' השניה יש "מפי'", ומשמעותה – טוהר שלה. לעומת זה, יש שם גם את המילה הרהר (הראשונה בפסוק) בתור שם דבר – טוהר, ללא "מפי'".¹³

(ד) מלעיל ומלרע: "שבו ויבזו", בפרשת וישלח (לד,כט), טעמו "מלרע", מלשון שבייה¹⁴, ואילו "שבו הרודפים" (יהושע ב,כב) טעמו מלעיל, והוא מלשון חזרה.

(ה) שבא נע או נח: "וייראו העם את ה'" (בשלח יד,לא), כשבאות ר' יש שבא-נע, היא מלשון יראה. ואילו "וייראו את צרורות כספיהם" (מקץ מב,לה), שהר' שבא-נח – היא מלשון ראייה¹⁵.

(ו) שינוי הניקוד: ידועה הדוגמה ממגילת-אסתר, שלמרות ש"אין מדקדקין באותיותיה"¹⁷, הרי אם קרא במקום "והמן נופל" (ז,ח) – נפל (בקמץ), או במקום ומרדכי יושב (ביט) – ישב (בקמץ)¹⁸, לא יצא וחיב לחזור¹⁹.

(ז) פיסוק המילים: ידועה הדוגמה מהפסוק בתהילים (יז,ב): "מלפניך משפטי יצא, עיניך תחזינה מישרים", שקרא אותו עם הארץ (באופן של חירוף וגידוף ח"ו): "מלפניך משפטי, יצא עיניך, תחזינה מישרים"!

מכיוון שהאשכנזים ממזרח אירופה אינם רגילים בדקדוק (וכדברי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בטעם ההיסטורי שהביא לידי כך, כיוון שה'משכילים' התפארו בידיעתם בחכמה זו), ובכמה ארצות – קוראים שלא בדקדוק כלל גם בעלי-קריאה קבועים שהם תלמידי-חכמים ויראי-שמים מרבים, לכן רבים מקילים שלא לתקן – לפחות בשבא וברגש²⁰. ובקהילות אחרות – מקילים לגמרי²¹,

10) ואולי זו גם המשמעות "לא היו יכולים" שבדברי אדמו"ר הזקן דלעיל.
11) ראה במשמעות ההבדל והקשר בין שני הביטויים, עיי' המכילתא, בלקוטי-שיחות ח"א ר"פ ויקהל (עמ' 187, בתרגום ללה"ק עמ' 168).
12) דוגמה הובאה באשל-אברהם הניל.
13) רשי"י שם.
14) רשי"י שם.
15) אין זה קשור עם מה שיש דגש-חזק באות י', שהרי גם "וייראו אותו כל אפסי ארץ" (תהילים סז,ח), שהי' שבו היא רפה, הוא מלשון יראה.
16) שיע' ס"י תר"צ ס"י"ד, טור שם בשם הירושלמי. ומשם הביאו הפרי"ח והגרי"ח (דלעיל הערה 7) ראה לדעתם, שבקריאת מחזירין על אות יתירה או חסרה גם כשאין זה משנה את המשמעות.
17) למרות ששתי המילים הללו כתובות במגילה בכתב-חסר, והטעות היא רק בניקוד – קמץ במקום חולם.
18) מג"א ומשניב שם.
19) זה כנראה המנהג הרווח אצל יוצאי ליטא ורוסיה, הן בקריאה והן בהפטר (ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך יטעמי

מדיני קריאת התורה: טעויות בקריאה

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

ידועים דברי אדמו"ר הזקן (שהוא בעצמו השתדל לקרוא בדיוק גדול, כולל ביטוי האותיות ח' וע' שאינו נהוג בין האשכנזים), שמצד הסתר הגלות, "גם הבעש"ט והאריז"ל [שידעו היטב את כל התורה כולה במקורה הרוחני, הרי בגשמיות] לא היו יכולים [לבטא] כל לה"ק על-פי דקדוק בשלמות"¹.

אם-כי מן הדין לא רק בקריאת-שמע, אלא גם בפסוקי-דזמרה ובתפילה צריך לדקדק בקריאה נכונה וברורה², הרי כדיעבד יצא גם אם "לא דקדק באותיותיה"³. והעירני חכם אחד, שדין זה כולל גם אם לא התין את ה"ז' של "תזכרו", שאז דומה קריאתה לס'⁴, ומכל-מקום יצא ידי חובתו. וכנראה משום שהדברים נאמרים לפני ה', שאז "ודגלו – ודילוגו – עלי אהבה"⁵, מה-שאי-כן בקריאת התורה – אנו משמיעים אותה לפני ישראל⁶, ואם יש בה טעות – הרי לא השמענו אותה. בקריאת התורה נפסק בשו"ע⁷, שאם חיסר או הוסיף בה אות אחת – מחזירין אותו, והרמ"א פסק שזהו רק אם העניין משתנה על-ידי זה. והובא באחרונים⁸, שאף בשינוי הניקוד והטעמים, אם השינוי משנה את משמעות העניין, מחזירין אותו. אם לאו – רק גוערין בו בשקט לאחר-מכן⁹ (ואין לביישו בשעת הקריאה). לשם כך צריך להבחין בכל פעם היטב, עד כדי יכולת להכריע מיד – אם אכן הטעות משנה את המשמעות אם לאו. דא עקא, שלעיתים קרובות לא הבעל-קורא ולא העוקב אחריו (הגבאי) ולא כלל השומעים מתמצאים בזה.

1) יספר התולדות – רבי שניאור-זלמן מלאדי, מהדורת תשמ"ג, ח"ב עמ' 394 (מרשימת כ"ק אדמו"ר מהור"י נ"ע).

2) סי' המאמרים תק"ע עמ' נג. מאה שערים לב, ב.

3) ב"ש סי' סא בשם סי' מכלול להר"ק. רמ"א שם סכ"ב. שו"ע אדמוה"ז שם סכ"א. והאמור ב"ש"ש תורת-שלום עמ' 2 בשם אביו כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע, שידקדוק שייך רק לקריאה [בתורה] ולא לעניין התפילה¹⁰, מובן ע"פ האמור בהסכמת הר"ק מהר"ל אחי אדמוה"ז לסיידור (נדפסה בסידור 'תורה אורי' תשמ"ז עמ' 14), שטוב להרגיל הנעים בקריאה נכונה ובסידורים מדויקים, אבל בכלל אין לדקדק בפרטים שונים שמבטלים הכוונה, עיי"ש.

4) ברכות טו, א"ב.

5) אף שיש בזה שינוי המשמעות, כאמור בירושלמי (שהובא ברי"ף ובתוס' והרא"ש שם ובטור סי' סא ובשו"ע שם סי"ז), אבל נשמט שו"ע אדמוה"ז שם סט"ז, שלא יישמע "יתשכרו" בשי' שמאלית, "למען שיהיה לנו שכר מצוות, ואין לנו לעשות על-מנת לקבל פרסי". ועצ"ע מהנפסק בשו"ע אדמוה"ז סי' סד ס"ב במוסגר (אבל לא נזכר בשאר אחרונים שם), שאם שינה בק"ש "נקודה אחת ע"ד שיתבאר בסי' קמב – צריך לחזור...", ושם ברמ"א סי' איתא "ודווקא בשינוי שמשנתה עיי"ז העניין, הרי שאם משתנה העניין – גם בק"ש צריך לחזור.

6) שיר-השירים ב, ד ומדרש רבה שם. הובא בביאור מהר"י אבוהב לטוב סי' קמ"ב (נדפס בטור השלם) וצ"ע.

7) ר"ס קמב. לדעת המחבר אפילו כשאין הטעות משנה את המשמעות, כמ"ש לדוד אמת ז, א, כ"החיים ס"ק ב, ילקוט יוסף סי' א. וכן דעת הפר"ח והגר"א, ראה בביאור הלכה.

8) משנה ברורה ס"ק ד.

9) ראה לשון הטור שם בשם המנהיג. אשל-אברהם להר"צ מבוטשאטש מהדו"ת ס"ס זה. ומש"כ בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סי' קמז, שאם העומדים לידו מעירים לו בשקט והוא מתקן מייד הוא כלכתחילה – צע"ג. ובפרט שבאים לבייש יהודי מסבא בעלמא בפני רבים (שניים ויותר), וכן לא יעשה.

עלינו לשלוח מיד דו"ח כללי ומקיף ממבצע מצה, לכן בקשתנו להביא לידיעתנו ובאופן מידי את כל הפרטים ולמלא את השאלון הרצוף-בוה.

נא להחזיר את השאלון מייד.

אם ישנם פרטים נוספים נא לצייןם.

בברכה,

י. לייבוב – יו"ר.

הכול יתחילו לאכול מצה שמורה

בהתוועדות י' בשבט תשי"ט התעכב הרבי על משמעותו של הפתגם "אכילה לשם תפילה". בין השאר אמר ('תורת-מנחם – התוועדות' תשי"ט, כרך בכ, עמ' 39-38):

להשתדל להשפיע גם על אחרים, שכן אם עשיר הוא – יוכל ביתר קלות להשפיע על אחרים, הרי רואים אנו שלעני לועגים ואילו את העשיר מחקים אף כשהוא עושה שטות, וכלשכן אם הוא עושה דבר נכון. לפיכך: כשיניח הוא תפילין – יניחו הכל תפילין, כשישמור הוא שבת – ישמרו הכל שבת, משום שרואים שמפני שמר שבת נעשה לעשיר, כשיניח הוא תפילין דרבינו-תם, וכשיאכל הוא מצה שמורה – תיסרגנה כל מאפיות המצה הפשוטה משום שהכל יתחילו להשתמש בשמורה.

מצה שמורה לארגנטינה

בי"א באדר תשי"ח כותב הרבי לשליח בארגנטינה, הרב דובער בוימגרטן (ז"ל):

במה שכותב על-דבר המצה שמורה, יבררו כאן ויודיעו מהמזכירות.

ובהמשך לכך, בי"ג ניסן של אותה שנה:

...ובודאי כבר יקבל העתק מכתב ל... שי

וכן בהנוגע לשלוח שמורה.

מהאמור למדים אנו על שיגור מצות לארגנטינה.

מצות שבורות ושלימות

כשהרבי היה מחלק מצות שמורות בערב-פסה, בדרך-כלל רוב הקהל קיבל חלקי מצות

ורק ליחיד-סגולה העניק הרבי מצה שלימה. בין יחיד סגולה נמנו חברי המזכירות ומי שעסקו בשליחות הרבי בעניינים חשובים וכיוצא בהם ('משבחי רבי' עמ' 84). כך למשל זכה הרה"ח ר' מרדכי שוסטרמן (ז"ל) לקבל מצה שלמה בערב חג הפסח תשכ"ה. הסיבה לכך היתה התחלת התעסקותו בהדפסת סדרת מאמרי אדמו"ר מוהרש"ב.

בערב חג הפסח תשכ"ז, כשניגש הרה"ח ר' זלמן דוכמאן (ז"ל, מחבר 'לשמע אוזן') לקבל מצות מהרבי, אמר לו הרבי: אם תמשיכו לכתוב את הסיפורים שלכם ולהדפיס כרך נוסף ("נאך א חלק") – אתן לכם מצה שלימה, ואם לאו אתן לכם שבורות... ("כפרחב"ד" גיליון 947, עמ' 95).

במשך כמה שנים, הבחורים הממונים על האפייה – היו אף הם זוכים לקבל מצות שלימות.

מצה שמורה

כהשתתפות בסעודת-מצווה

כמעט אף פעם לא היתה התייחסות ישירה לעניין המצות השבורות. באחרון-של-פסה תשמ"ז קרא הרבי להרה"ח ר' שלמה מיידנציק (ז"ל) ואתו – יבלחט"א – פרופ' ירמיהו שיחי' ברנובר, והטיל עליהם להקים שכונה חדשה בירושלים לעולים החדשים מברית-המועצות לשעבר (את הרעיון העלה הרבי כבר בהתוועדות מוצאי שבת-קודש פרשת צו, ליל י"ג ניסן). בין השאר התבטא אז הרבי ואמר ('התוועדות' תשמ"ז, כרך ג, עמ' 149):

ולכן, על-פי מנהג ישראל לעשות "סעודת מצווה" בעת הנחת אבן-הפינה – יתנו לשלוחים "מצה שמורה" מהתוועדות זו, בשמם ובשליחותם של כל המסובים כאן, בתור השתתפות בסעודת מצווה דהנחת אבן-הפינה.

וכאן הדגיש הרבי:

מצות שלימות, או אפילו שבורות – רק בגשמיות, ואדרבה, מצד העילוי ד"ילב נשבר"

יתוסף עוד יותר בעניין השלימות!...

**הרבי הסתכל עלי
ואמר: "זייער גוט"**

סיפר הרה"ח הרב חיים-שלמה דיסקין: במשך שנתיים נפלה בחלקי הזכות להיות הממונה על אפיית המצות בעבור הרבי (כולל המצות ששלח הרבי לכל העולם) ובעבור בחורי הישיבה. היה זה בשנים תשמ"א ותשמ"ב. הנוהג היה שעם גמר האפייה היו המצות שהוכנו בעבור הרבי מובאות לחדרו הקדוש. בשנת תשמ"ב אירע הסיפור הבא:

"הרב גרונר התקשר למאפייה וביקש שאזדרו להביא את המצות. מיהרתי מאוד ובחפזוני שכחתי במאפייה חבילת מצות גדולה. לא שמתי לב לכך. בינתיים הובאו כל שאר המצות והוכנסו לקודש פנימה. הרבי הפריש מהם חלה וחילק – כדרכו באותן שנים – לאברכי ה'כולל', לעורכי הסדרים, למקורבים ולחברי המזכירות. בשעה מאוחרת יותר חזרתי למאפייה כדי לערוך סיוור האחרון במקום, ולתדהמתי הבחנתי בחבילת מצות הנשכחת. נטלתי אותה ונסעתי ל-770, נועצתי בחברי המזכירות והם לא ידעו מה לעשות. בין השאר אמרו כי לא כדאי להכניס את המצות לרבי שכן אז ייתכן שישאל מי השגיח עליהן עד עכשיו, ויתעוררו שאלות וספקות (גם בנוגע

להפרשת חלה?). על כן, יעצו, עדיף להשאיר את המצות במאפייה. מכיון שהאחראי הרשמי מטעם הרבי על אפיית המצות היה ראש הישיבה, הגה"ח הרב מרדכי מענטליק (ז"ל), סברתי שמהראוי לעדכן אותו במה שאירע. סרתי אפוא לביתו ליידע אותו. הרב מענטליק התגורר ברחוב קינגסטון, לא רחוק מ-770, ומיד כששמע את הסיפור ואת תגובת המזכירים נבהל מאוד וצעק: "אבל אלו מצות של הרבי!". על-אף כל טרדותיו בהכנות לחג, עזב הכול ונלווה אליי ל-770. הרב מענטליק אמר למזכירים שצריך להכניס את המצות לרבי והוא יעשה כטוב בעיניו. המזכיר נכנס לרבי וסיפר את אשר אירע, והוסיף, שהרב מענטליק סובר שצריך להכניס את המצות לרבי. בתחילה לא הגיב הרבי, אולם משחזר על הדברים שוב, נענע הרבי בראשו. המזכיר יצא ואמר לי לרוץ לרכב ולהכניס את המצות לחדרו של הרבי, נכנסתי בדחילו ורחימו. הרבי עמד ליד השולחן, מרכיב משקפיים, לבוש סירטוק וללא מגבעת וכתב דבר-מה. מיהרתי לצאת. לפני שעזבתי את החדר, הרבי הסתכל עליי ואמר: "זייער גוט" [=טוב מאוד]. לעניין הפרשת חלה, איני בטוח, אך דומני שהמזכיר סיפר כי הרבי הפריש פעם נוספת. מה עלה בגורל אותן מצות – לא ידוע לי."

מינוי ל"התקשרות"

**ניתן לקבל את גיליון "התקשרות"
שירות הביטה באמצעות הדואר.**

**מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).**

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
"התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

שביעי-של-פסח

כיבוש יריחו באחרון-של-פסח

נאמר במדרש, שכאשר בני ישראל כבשו את יריחו, היה כ"ב בניסן (אחרון-של-פסח) היום הראשון של סיבוב העיר על-ידי כל אנשי המלחמה והכהנים וארון ה' בראשם, וכיום השביעי נפלה חומת העיר.

מה הקשר בין כיבוש יריחו לאחרון-של-פסח? אלא באחרון-של-פסח מאיר גילוי הארת המשיח, וכיבוש יריחו קשור אף הוא במלך המשיח.

וכן מבואר בחסידות ש"יריחו", מלשון ריח, רומז למלך המשיח, שעליו נאמר "והיריחו ביראת ה'", וכן נאמר עליו שהוא ידון וישפוט את העם על פי חוש הריח שלו – "מורח ודאין".

זהו שנאמר בסיום מסעות בני-ישראל "ויחננו בערבות מואב על ירדן יריחו". תכלית כל המסעות, מאז המסע הראשון שבו יצאו בני ישראל ממצרים, היא – להגיע ל"יריחו", לגאולה האמיתית והשלימה.

(משיחת אחרון-של-פסח תשמ"ה)

גאולה ראשונה וגאולה אחרונה

פעם באחרון של פסח, אצל הרבי מהר"ש, שאל הרבי הרש"ב: מדוע היום האחרון של פסח הוא חג? ענתה בתו של הרבי, דבורה-לאה, ואמרה: אני יודעת. אמר לה אביה: אם את יודעת, הגידי פתחה דבורה-לאה ואמרה: כאשר יהודים שומרים את שבעת ימי הפסח כהלכתם, והם נוהרים מחמץ – עושים את היום האחרון יום-טוב. כל ישראל שמחים מכך שעברו את החג ולא נכשלו בחטא החמור של חמץ בפסח.

הרבי היה שבע-רצון ביותר מדברי בתו, ונענה ואמר: דבורה-לאה, יש לך ראש טוב! מאוחר יותר ביקר הרבי מהר"ש, בלוויית שני בניו ובתו, אצל אביו, אדמו"ר הצמח-צדק. בין השאר חזר הרבי מהר"ש על דברי בתו. אמר הצמח צדק: זה תירוץ שכלי טוב. והמשיך: אחרון-של-פסח הוא הסיום של מה שהתחל בלילה הראשון של פסח. בלילה הראשון של פסח הוא חג של יציאת-מצרים, הגאולה הראשונה של בני ישראל, על-ידי משה רבינו, שהוא "גואל ראשון". זו ההתחלה.

אחרון-של-פסח הוא חג של הגאולה האחרונה, שהקב"ה יוציא אותנו מהגלות, על ידי משיח צדקנו – "גואל אחרון". ביום הראשון של פסח הוא יום שמחתו של משה רבינו; והיום האחרון של פסח הוא יום שמחתו של משיח צדקנו.

(ספר-השיחות ת"ש, עמ' 71)

חסידי משה וחסיד המשיח...

בשביעי-של-פסח הוא הגילוי של משה רבינו, ואילו באחרון-של-פסח הוא הגילוי של מלך המשיח.

אמר על כך הגאון החסיד רבי יצחק-אייזיק מהומיל: בשביעי-של-פסח אנו חסידיו של משה רבינו, ובאחרון-של-פסח אנו חסידיו של משיח צדקנו.

(ספר-השיחות תשי"ד עמ' 105)